

თემა: „ღირებულებების კვლევა დამნაშავე და არადამნაშავე ქალებთან“

ავტორი: ანანო მანდარია

ბოლო ათწლეულის განმავლობაში კრიმინოლოგიურ გამოკვლევათა არარსებობა გარკვეულწილად აისახა ქალთა დანაშაულობის შესწავლაზე. არსებითად, დიდი ხანია არანაირი თეორიული კვლევა არ ჩატარებულა. დღევანდელ დღემდე არასაკმარისადაა შესწავლილი ქალთა დანაშაულის ტენდენციებთან, დინამიკასა და მიზეზებთან დაკავშირებული საკითხები. მხოლოდ ბოლო წლებში, დანაშაულის მიზეზების კვლევისა და მათი თავიდან აცილების გზების დასახვის პროცესში გაჩნდა ცალკეული მოსაზრება ამ თემასთან დაკავშირებით. ეს საკითხი საფუძვლიანად გამოიკვლია ჩეზარე ლომბროზომ, რომელიც თვლიდა, რომ დამნაშავე და არადამნაშავე ქალებს შორის დიდი სხვაობა არსებობს, რომ დამნაშავე დაბადებიდანვე მიდრეკილია ჩაიდინოს ასოციალური ქცევა და მათ „თანდაყოლილი დამნაშავე ქალები“ უწოდა. თუმცა ლომბროზო დანაშაულის ჩადენის მიზეზებზე გარემოსა და საზოგადოებრივი ცხოვრების პირობების გავლენის მნიშვნელობასაც აღიარებდა და ამ ტიპის დამნაშავეებს „შემთხვევითი დამნაშავე ქალები“ უწოდა.

ამგვარად, ანთროპოლოგიური და სოციოლოგიური სკოლების თეორიების მოკლე ანალიზი, რომელიც მოცემულია წინამდებარე ნაშრომში, საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ აღნიშნული სკოლების მიმდევრებმა ვერ შეძლეს ზოგადად დანაშაულებისა და კერძოდ, ქალთა დანაშაულების მიზეზების დადგენა. მიუხედავად იმისა, რომ ქალთა დანაშაულის პრობლემის შესასწავლად ჰქონდათ მდიდარი ფაქტობრივი მასალა და ცალკეული სწორი დებულებები, მოცემული კონცეფციები თეორიულად დაუსაბუთებელია. მკვლევარები კამათობდნენ იმის შესახებ თუ რა არის დანაშაულის ჩადენის საფუძველი და მიზეზები.

თუ დამნაშავეობა გენეტიკურად არის განპირობებული და ადამიანში დაბადებიდან არის იმპულსი, რომელიც გარემოდან ინსტრუმენტული შესაძლებლობის შემთხვევაში დანაშაულის ჩადენისაკენ უბიძგებს მას, მაშინ

დამნაშავე ადამიანი არადამნაშავისგან განსხვავდება და მისი ქცევა, ფასეულობები და ღირებულებებიც განსხვავებული უნდა იყოს. რადგან ღირებულებითი ორიენტაციები წარმოქმნიან პიროვნების ქცევისა და ცნობიერების საფუძველს და უშუალოდ ახდენენ გავლენას მის განვითარებასა და ქცევაზე, ამიტომ საინტერესოა იმ ქალთა ღირებულებების შესწავლა, რომელთაც, გარკვეული მიზეზების გამო, ჩადენილი აქვთ ესა თუ ის დანაშაული და შემდეგ მათი პრიორიტეტული ღირებულებების შედარება არადამნაშავე ქალთა მიერ არჩეულ ღირებულებებთან.

ამიტომ საინტერესო აღმოჩნდა ამ კვლევის მიზნები:

1. არადამნაშავე ქალთა მიერ პრიორიტეტულად აღიარებული ფასეულობების დადგენა;
2. დამნაშავე ქალთა მიერ პრიორიტეტულად აღიარებული ფასეულობების დადგენა;
3. არადამნაშავე და დამნაშავე ქალთა მიერ არჩეული პრიორიტეტული ფასეულობების შედარებითი ანალიზი.

ამისთვის შევიმუშავეთ სპეციალური ჩამონათვალი, რომელიც ეფუძვნება როკიჩის „ღირებულებითი ორიენტაციების“ მეთოდისას.

გამოკვლევაში მონაწილეობა მიიღო 215-მა ცდისპირმა, რომელთაგან 120 არადამნაშავე, ხოლო 95 დამნაშავე ქალი იყო. კვლევის შედეგებმა გვიჩვენა, რომ მათი ღირებულებები მსგავსია და პრიორიტეტულად აღიარებულია ისეთი ფასეულობები, როგორიცაა სულიერება, ბედნიერი ოჯახური ცხოვრება, კარგი და სანდო მეგობრების ყოლა, ჯანმრთელობა, თავისუფლება. გაუფასურებულია ისეთი ღირებულებები, როგორიცაა გულისხმიერება, სამშობლოს სიყვარული, ნებისყოფა, დამოუკიდებლობა, პასუხისმგებლობა, აღზრდილობა, პატიოსნება.

ამრიგად, კვლევის მიზანი იყო არადამნაშავე და დამნაშავე ქალების ღირებულებების შესწავლა და მათი პრიორიტეტული ფასეულობების შედარებითი ანალიზი, რამაც

დაამტკიცა კვლევის ჰიპოთეზა და მოგვცა დასკვნის გაკეთების საშუალება, რომ არადამნაშავე და დამნაშავე ქალებს მსგავსი ღირებულებები აქვთ. აქედან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ დანაშაულის ჩადენის მიზეზები არ უნდა ვეძებოთ გენეტიკის საფუძვლებში, რომ დანაშაული არ არის პიროვნების თანდაყოლილი უარყოფითი თვისებების გამოხატვა, რომ დამნაშავეში დაბადებისთანავე არ არის ჩადებული დევიაციური ქცევისკენ მიდრეკილება, რომ დამნაშავეები არ იბადებიან „დამნაშავეებად“. არ შეიძლება სოციალური „იარლიყი“ მივამაგროთ დამნაშავე ადამიანს და ჩვენგან განსხვავებულად აღვიქვათ. არადამნაშავეებს და დამნაშავეებს მსგავსი ღირებულებები აქვთ. ღირებულებითი ორიენტაციები წარმოქმნიან პიროვნების ქცევისა და ცნობიერების საფუძველს და უშუალოდ ახდენენ გავლენას მის განვითარებასა და ქცევაზე.

კვლევამ, რაც არ უნდა სამწუხარო იყოს, აგრეთვე გამოკვეთა საზოგადოების დღევანდელი აქტუალური პრობლემა. როგორც დამნაშავე, ისე არადამნაშავე ქალების ღირებულებების კვლევისას ნათლად გამოჩნდა ღირებულებების პრობლემა. გაუფასურებულია საზოგადოების განვითარებისთვის და წინსვლისთვის საჭირო ფასეულობები. ღირებულებების დევალვაცია დიდ პრობლემას წარმოადგენს, რადგან როგორი ღირებულებებიც ბატონობს, ისეთივეა პიროვნება და შესაბამისად - საზოგადოებაც. ჩვენი საზოგადოება ამჟამად სწორედ ამას განიცდის - არასტაბილურობას, მკვეთრ სოციალურ ბიძგებს, პიროვნების დეზიდენტიფიკაციას. ყოველივე ეს გამოხატულებას ჰპოვებს ღირებულებათა გადაფასების პროცესში.